

CSALÁDOM TÖRTÉNETE

CSALÁDFA

Készítette: IFA Műhely: Dr. Mihály Ottó, dr. Falus Katalin, Jakab György, F. Kristóf Mária, Czincz Józsefné, Iván Márta, Janicsek Lajos Tamás, Kálmán Katalin, Kolláth Erzsébet, Márcz Klára, Molnár Géza, Molnár Zsuzsa, Montay Beáta, Tölgyesi Livia, Ursu Zsuzsa, Zsigmond Ottília

SZOCIÁLIS, ÉLETVITELI
ÉS KÖRNYEZETI KOMPETENCIÁK

A 2. ÉVFOLYAM

MODULLEÍRÁS

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I. RÁHANGOLÁS, A FELDOLGOZÁS ELŐKÉSZÍTÉSE					
I. a) Ráhangolódás					
A)	A gyerekek meghallgatják Janikovszky Éva: <i>Mi újság (Az úgy volt)</i> c. meserészletét. Elmondják spontán reflexióikat. Majd beszélgetnek például a következő szempontok alapján: Milyen családtagokat említ az írás? Van-e neked ilyen családi kapcsolatot? Hogy hívják őket? 10 perc	Belsőkép-készítés Szövegalkotás	Frontális – tanítói bemutató, beszélgetés		P1 (Mi újság)
B)	A gyerekek meghallgatják Janikovszky Éva: <i>Kire ütött ez a gyerek?</i> c. regényrészletét. Elmondják spontán reflexióikat. Majd beszélgetnek például a következő szempontok alapján: Milyen családtagokat említ az írás? Ki lehet Ilonka néni? István bácsi, Déneske? Van-e neked ilyen családi kapcsolatot? Hogy hívják a nagynénédet, unokahúgodat stb. 10 perc	Belsőkép-készítés Szövegalkotás	Frontális – tanítói bemutató, beszélgetés		P2 (Kire ütött ez a gyerek?)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
C)	<p>A gyerekek meghallgatják Zelk Zoltán: <i>Este jó c.</i> megzenésített versét. Elmondják spontán reflexióikat. Majd beszélgetnek például a következő szempontok alapján: Kik szerepelnek a dalban? Te kikkel élsz együtt? Kik tartoznak még a családotokba? Hogy hívják a nagynénédet, unokahúgodat stb.</p> <p style="text-align: right;">10 perc</p>	<p>Belsőkép-készítés Érzelmi intelligencia</p>	<p>Frontális Tanítói bemutatás beszélgetés</p>		<p>P3 (Csoportalakítás)</p>

II. ÚJ TARTALOM FELDOLGOZÁSA

II. a) Csoportalakítás

A)	<p>A tanulók rokonsági fokokat leíró szókártyákat húzva alakítanak 4 fős csoportokat. Azok kerülnek egy csoportba, akiknek a kártyáján ugyanaz a családtag szerepel különböző megfogalmazásban (pl. nagynéni – édesanyám nővére – édesanyám húga – édesapám lánytestvére). Ugyanígy a nagybácsi, nagyszülő, unokatestvér, testvér stb. esetében is.</p> <p style="text-align: right;">5 perc</p>	<p>Szövegértés Összefüggések felismerése</p>	<p>Frontális – véletlenszerű csoportalakítás</p>	<p>D2 (Rokonaim)</p>	<p>Rokonsági fokokat különböző módon leíró kártyák</p>
B)	<p>A tanulók gyűjtőfogalmakhoz (nagynéni, nagybácsi, unokatestvér, nagyszülő, testvér, barát) rendeződve alakítanak csoportot.</p> <p style="text-align: right;">5 perc</p>	<p>Logikai gondolkodás Tájékozódás az időben</p>	<p>Frontális – egyéni munka</p>	<p>D2 (Rokonaim) Családi fotók</p>	<p>P4 (Szókártyák)</p>

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II. b) Dalok a családról					
A)	A csoportok olyan dalokat gyűjtenek, amelyekben valamilyen rokonsági fogalom található. Közösén eléneklük. 10 perc	Tiszta intonáció Emlékezet	Frontális – közös éneklés		P5 (Családtagok dalba öntve)
II. c) Mit jelenthet?					
A)	A tanulók vagy a dalokban szereplő, rokonsági fokot jelölő régies szavakhoz írnak magyarázatot (ángy, após, anyós, ipa, napa) vagy gyűjtött ismeretlen szavakat keresik a Magyar értelmező kéziszótárból, megadott szövegből következtetnek a szavak jelentésére; vagy szavakat szómagyarázattal párosítanak. 15 perc	Szókincsfejlesztés Szótárhasználat Lényegkiemelés Következtetés	Differenciált – rétegmunka	D1 (Mit jelenthet?) papír, íróeszköz, Magyar értelmező kéziszótár	P6 (Döntés)
II. d) Családi fotó					
A)	A korábban már együtt dolgozók alkotnak most is csoportot, és két csoportból válik egy család. A két csoport nevet ad a „családnak” megállapodnak, hogy ki milyen szerepet vállal el. A családtagok egy-egy mondatban bemutatkoznak. 15 perc	Empátia Együttműködés	Kooperatív – szimulációs játék		P7 (Szerepkártyák)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II. e) A mi családunk					
A)	A két csoportból álló család különböző helyzeteket játszik el. 15 perc	Együttműködés Helyzetfelismerés, Fantázia Empátia Lényegkiemelés Metakommunikáció	Helyzetgyakorlat – csoportszóforgó		P 8 (Szituációk)
III. AZ ÚJ TARTALOM ÖSSZEFOGLALÁSA, ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELES					
III. a) Családfa					
A)	Minden gyerek elkészítheti a szűk rokoni kapcsolatokat tükröző saját családfáját 15 perc	Identitás	Frontális – egyéni munka	rajzlap, családi fotók, színesek, zsírkréta, csomagolópapír	a korábbi kártyák a rokonsági fokokkal
III. b) Értékelés					
A)	A gyerekek és a tanító körben ülve beszélgetnek a foglalkozásról például a következő szempont szerint: Milyen új szót ismertek meg a gyerekek a rokonság témaköréből? Kit fogadnának családtaggá a mai együttműködése miatt? Érintéssel jelezzék! 5 perc	A másik szempontjának figyelembevétele Empátia	Frontális – beszélgetőkör		

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
B)	<p>Önértékelés például így: Ma úgy éreztem magam... A legjobban azt élveztem... Az tetszett, hogy... Örülök, hogy... Az rossz volt, hogy...</p> <p style="text-align: right;">5 perc</p>	Önkontroll	Frontális – beszélgetőkör		

Tanári melléklet

P1 MI ÚJSÁG

Janikovszky Éva: *Mi újság?*
(részletek)

Az úgy volt, hogy amikor hazajöttem a táborból, itthon mindenki nekem esett, hogy na mi az újság, mi volt, hogy volt, meséljek már.

Én általában tudom, hogy mi újság, csak nem szeretem, ha folyton kérdezik.

Ezért mondtam, hogy semmi.

De ők csak tovább erőltették, hogy mért kell énbelőlem minden szót harapófogóval kihúzni, hát miért nem tudom elmondani, hogy milyen volt.

Mondtam, hogy jó.

De ez nem volt nekik elég.

Mutasd már magad, hadd nézzelek, hiszen ezer éve nem láttalak! – mondta anyu, mert ő mindig szeret túlozni.

Ó, halljuk, merre jártál, mi szépet láttál? – kérdezte apu, mintha nem tudná, hogy Balatonszabadi-Sóstón, ahol ő is járt.

És nekem mit hoztál? – rángatott az öcsém, mert őt sose az érdekli, aki jött, hanem az, amit hozott.

...

Mit ennél csillagom? – kérdezte nagymamám, mert ő meg mindig azt hiszi, hogy éhes vagyok.

...

Azután előkerestem az egyforintosaimat, és kértem még kettőt, és leszaladtam az utcára, és felhívtam a Jozsót, hogy mi újság, és mi-

kor lesz az évnyitó, és marad-e a Gida, vagy tényleg elmegy, és elmeséltem neki, hogy mi újság...

Mire hazaértem, már mindenki a sorozat ötödik folytatását nézte, de engem nem érdekelt, mert nem láttam az első négyet, hát beementem az öcsémhez, hogy mi újság, mert ő az Ilonka néniéknél nyaralt.

P2 KIRE ÜTÖTT EZ A GYEREK?

A rokonsági fokokat jelölő szókártyákat jól láthatóan elhelyezzük a táblán. Elsőként az „én” feliratú szókártyát tegyük középre. Kérdésekkel segítjük a többi kártya elhelyezését. Pl. „Kik a legközelebbi hozzátartozóink?” (anya, apa, testvér...) Így bővítsük a családi kapcsolathálót, míg az összes szókártya el nem fogy.

Ezt a táblaképet a foglalkozás további részében is hagyjuk meg, hogy a gyerekek eligazodását segíthesse.

Janikovszky Éva: *Kire ütött ez a gyerek?* (részlet)

Amíg kicsi voltam és okos és kedves és szép,
mindig tudták, hogy kire hasonlítok.

Nagymama azt mondta:
istenem, akárcsak az anyja!

Nagypapa azt mondta:
az ördögbe is, szakasztott az apja!

Emil bácsi azt mondta:
a megszólalásig szegény Jolán!

Apukám azt mondta:
mintha csak magamat látnám!

És anyukám azt mondta:
azért talán rám is hasonlít egy kicsit!

Amíg kicsi voltam, és több eszem volt, mint egy nagynak,
anyukám egy füzetbe írta be, hogy
mikor fordultam a hasamról a hátamra,
mikor ültem fel először,
mikor álltam fel a járókában,
mikor ittam először bögréből,
és mi volt az első szó, amit kimondtam.

Amíg kicsi voltam és aranyos,
mindenki így beszélt hozzám:
Anyuka egyetlen boldogsága
Nagymama szeme fénye
Drága csillagom

Kicsi bogaram
Eszem azt az aranyos kezecskéjét
Hadd pusziljam meg a talpacskáját
Mit hoztam az én kis madaramnak?

Amíg kicsi voltam és bűbájos,
apukám albumba ragasztotta a fényképeimet,
hogy mindenki megnézhesse, milyen voltam
háromnapos, kéthetes, négyhónapos és egyéves koromban.
Ebben az időben került az első kinőtt tipegőcipőm
Anyukám ágya fölé a polcra,
Ekkor vágott le nagymamám egy fürtöt abból a gyönyörű arany-
hajamból,
S ekkor tette apukám a tárcájába, amit neki rajzoltam.

Amíg kicsi voltam, mindenki megcsodálta,
hogy megint mennyit nőttem, megint mit mondtam,
és nahát, milyen ügyes vagyok,
és apukám lefényképezett
az állatkertben,
a játszótéren,
Cézárral, akitől nem féltem,
Aranka nénivel, akitől féltem,
és az óvodai záróünnepélyen,
ahol nekem tapsoltak a legtöbben.

Pedig a fényképeken az sajnos nem is látszott,
hogy engem minden érdekel, hogy olyan eleven vagyok,
mint a csík, és úgy fog az eszem, mint a beretva.

Amíg kicsi voltam, és okos, és kedves és szép,
aki csak látott, mind azt mondta:
micsoda sikerült gyerek! Igazán büszkék lehetnek rá!

P3 CSOPORTALAKÍTÁS

A kártyákon ugyanazt a családtagot definiáljuk különböző megfogalmazásban (pl. nagynéni – édesanyám nővére – édesanyám húga – édesapám lánytestvére). Ugyanígy a nagybácsi, nagyszülő, unokatestvér, testvér stb. esetében is.

P4 SZÓKÁRTYÁK

A gyűjtőfogalmakat tartalmazó szókérttyákat különböző asztalokon helyezzük el. Ezzel kijelöljük a csoportok munkaasztalát is.

P5 CSALÁDTAGOK DALBA ÖNTVE

Ekkor és máskor is: érdemes csomagolópapírra jegyezni, hogy a gyűjtés eredménye megmaradjon, később is használhassuk. (Például: „hol is énekeltük az ipam szót?”)

P6 DÖNTÉS

Készítsük el a rokonsági kapcsolatok magyarázó kártyáját a párosító feladathoz.

Ekkor is, mint lehetőleg mindig, bízzuk a feladatválasztást a gyerekekre. Ha idegenkedünk ettől a feladatadási módtól, legalább próbaképpen vezessük be. Meg fogjuk tapasztalni, hogy a gyerekek általában az aktuális felkészültségüknek megfelelő feladatot fogják választani. Ha valaki túl nehezre választ, megtapasztalja, hogy ez most nehéz volt és könnyebbet választ. Ha pedig többször is könnyebbet választ, mint amilyen feladatnak a megoldását feltételez-

zük róla, beszéljük ezt meg vele, hogy maga dönthesse arról, hogy nehezebbet fog választani.

P7 SZEREPKÁRTYÁK

anya, apa, nagymama, nagypapa, testvérek, nagynéni, unokatestvér, nagybácsi

A csoportforgóban a „családok” (két csoport együtt) mutatják be egymásnak a családban már eljátszott jeleneteiket. A helyzetgyakorlatokról esetleg fotók is készülhetnek. Az előhívott fotók később érdekes beszélgetéseket inspirálhatnak.

P 8 SZITUÁCIÓK

Születésnapot ünnepel a család.

A vidéki rokonokat mennek meglátogatni.

Nyarálni készül a család.

Hétköznapi délután mindenki otthon van már.